

De oorsprong van het geslacht Van Rietvelt

B.F. van Wallene
Dreef 9, 3628 BJ Kockengen

In een eerder artikel in dit tijdschrift¹ werd een reeks vragen opgeworpen over het geslacht Van Rietvelt. Op enkele daarvan kon toen al een antwoord gegeven worden. Zo werd duidelijk, dat we hier met een (in de genealogische literatuur) tot dusverre onbekende bastaardtak van het geslacht Van Nijenrode te maken hebben, en dat er zeker in 1465 een hofstede Rietvelt bestond op de door Manten aangegeven plaats.² Belangrijk voor verder onderzoek was de constatering, dat er rond 1390 al sprake was van een derde generatie in deze bastaardtak, wat impliceert, dat Gijsbrecht I van Nijenrode de natuurlijke vader geweest zou kunnen zijn van de bastaardzoon die de stamvader der Van Rietvelts werd.³

Duidelijk was uit de tot dan bekende gegevens, dat over het algemeen de latere Van Nijenrodes zich aan de Van Rietvelts niet erg veel gelegen lieten liggen. Geen belangrijke lenen, geen begunstiging door plaatsing als schout in een elders liggend leengoed waren bijvoorbeeld voor de Van Rietvelts weggelegd. Hun optreden als getuige voor het Leenhof van Nijenrode vloeide veelal voort uit de verplichting daartoe, die zij als leenman voor enkele kleine lenen hadden.⁴ De enige uitzondering was vermoedelijk Joost van Rietveld, die wel erg vaak als getuige dienst deed.⁵

De hierboven aangehaalde gegevens hebben betrekking op de situatie van omstreeks 1450. Het blijft de vraag of de verhoudingen voordien altijd zo geweest zijn, en waar het overige grondbezit van de Van Rietvelts (waarschijnlijk allodiaal⁶) dan vandaan kwam. Dat is belangrijk, omdat het uiteindelijk letterlijk hun bestaansgrond was, en ons zou kunnen informeren over de vader van de bastaard waaruit dat geslacht voortkwam. Het is immers te verwachten dat de vader enig goed aan zijn natuurlijke zoon heeft geschonken of nagelaten door testament. Die grond moet dan deel hebben uitgemaakt van het oorspronkelijke Van Ruwiel / Van Nijenrode goederencomplex in onze streek.

Begon het geslacht Van Rietvelt met Wigger van Nijenrode?

Zou de vos uit het riet te krijgen zijn, zodat ik kon vaststellen waar hij zijn hol had? Dat is wat ik mij lange tijd afvroeg, met een zinspeling op het helmteken dat Jan van Rietvelt, lid van de Utrechtse tak van dat geslacht, in 1455 - 1465 in zijn wapenzegel voerde: een uitkomende vos in een rietkraag.¹

Het bleek nog niet eenvoudig om voortbouwend op de in de inleiding van dit artikel vermelde uitgangspunten, de historische gang van zaken met betrekking tot het geslacht Van Rietvelt weer zichtbaar te maken.

Als we ervan uit gaan, dat de derde-generatie Van Rietvelts - welke omstreeks 1390 optrad - mannen van middelbare leeftijd waren - dat was onder de toenmalige omstandigheden circa 30 jaar -, dan werden hun vaders omstreeks 1330 geboren. De geboorte van de eerste generatie, de Van Nijenrode-bastaard die de stamvader van alle Van Rietvelts werd, valt dan rond 1300 - 1305 te plaatsen. In de Van Nijenrode-genealogie bevinden we ons dan inderdaad in de periode waarin Gijsbrecht I van Nijenrode in de archieven wordt vermeld: 1296 - 1311.⁷ Moeten we deze, toen vrijwel zeker al redelijk op jaren zijnde kasteelheer dan echter nog steeds voor de vader van de bastaard aanzien?

Bij het zoeken naar sporen, die de omstreeks 1300 geboren bastaardzoon misschien in de archivalia heeft nagelaten, werd mijn aandacht nadrukkelijk getrokken naar Wigger van Nijenrode en zijn zonen Jan en Willem. Het was niet zonder reden dat mijn vorige artikel over hen ging.⁸ Indien deze broers Jan en Willem van Nijenrode in 1355 inderdaad jong waren, zoals in dat artikel aannemelijk werd gemaakt, dan passen zij goed bij de door mij eerder gestelde tweede generatie, met een geboortjaar in circa 1330. Hun vader Wigger zou dan de gezochte Van Nijenrode-bastaard kunnen zijn.

Als we deze criteria combineren met de Van Nijenrode-genealogie,⁹ onze aannames van geboortejaren, onze kennis over het trio Wigger - Jan - Willem en die over de derde generatie (de Van Rietvelts),¹⁰ dan komen we tot het schema in Afbeelding 1.

De vader van de bastaard: Gerard Splinter van Nijenrode

De conclusie uit het bestuderen van Afbeelding 1 moet wel luiden: als Wigger van Nijenrode een bastaardzoon van een Van Nijenrode was, dan komt Gerard Splinter het eerst als diens vader in aanmerking. Hiermee kom ik op dit punt dus weer op één spoor met Mantén,² van wiens conclusie ik in een vorig artikel afweek.¹

Voor de stelling dat het geslacht Van Rietvelt afstamde van een bastaard van Gerard Splinter van Nijenrode zijn bovendien nog twee andere argumenten aan te voeren: de vernoeming en de benoeming van verwantschap.

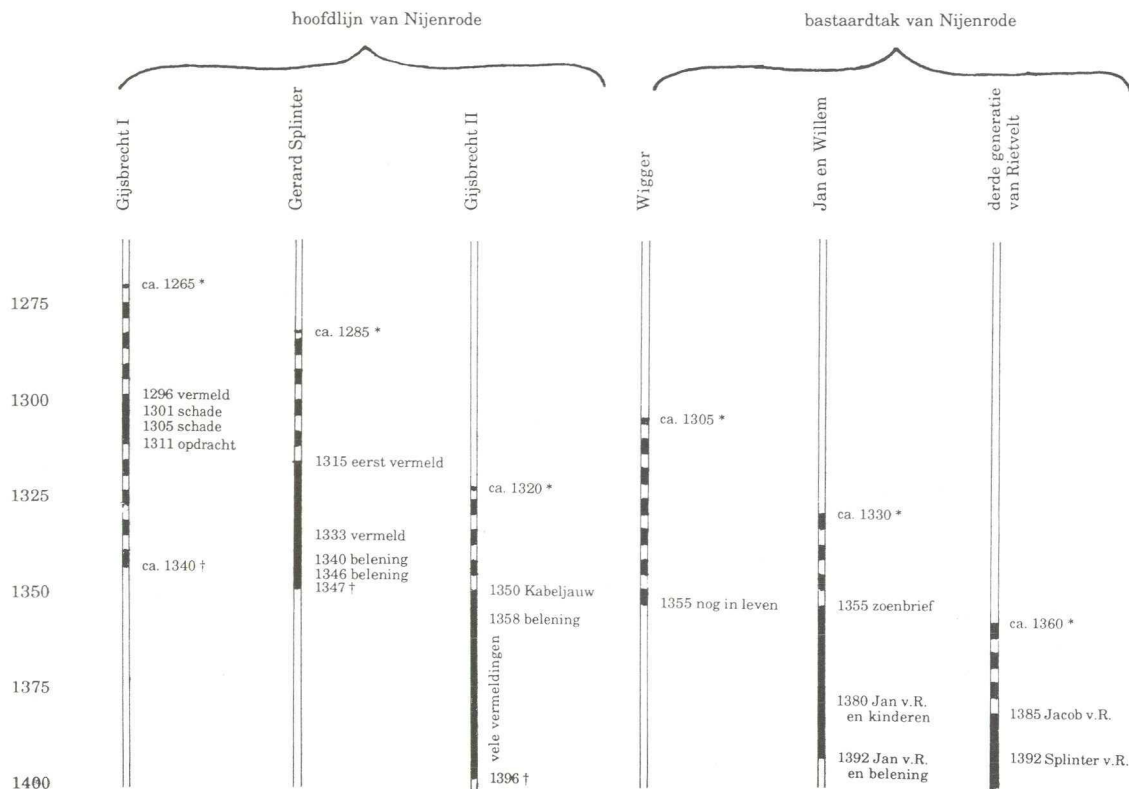
- Als in de derde generatie de naam Van Rietvelt algemeen gebruikt wordt, komt men voor het eerst "vernoemingsnamen" tegen. Waarschijnlijk was Splinter van Rietvelt de oudste zoon van Oude Jan, want Splinter Janszoon van Rietvelt was in 1392 borg voor Gijsbrecht (II) van Nijenrode. Na 1400 kwam Splinter nog tot 1430¹¹ voor als getuige bij beleningen, zonder het patroniem Janszoon. Hij moet een broer Gijsbrecht van Rietvelt hebben gehad, die steeds zonder patroniem voorkomt, en als tweede zoon zijn geluk in het graafschap Holland ging beproeven. Over hem en zijn nageslacht zullen we het in een latere bijdrage in dit tijdschrift nog wel eens uitgebreid hebben.
- Toen Jan (I) van Nijenrode bij beleningen zowel Joost van Rietvelt als Jan van Rietvelt met "neef" aanduidde, deed hij dat waarschijnlijk ook op grond van de kerkrechtelijke verwantschapsrekening. Iedere mannelijke nakomeling van betovergrootouders van Jan, die evenals Jan achter-achterkleinkind was, kon hij nog neef noemen. Een achterkleinkind werd volgens deze regel dan "oom" genoemd. Nu was Gijsbrecht I van Nijenrode inderdaad de betovergrootvader van Jan I. Als we Joost één generatie na Splinter laten leven, en Gijsbrecht I zou de vader zijn, dan is Joost een generatiegenoot van Jan I (verwantschap in de 4de/4de graad). Als we moeten kiezen tussen Gijsbrecht I en Gerard Splinter van Nijenrode als een betovergrootvader van Joost van Rietvelt, dan maakt Gerard Splinter van Nijenrode toch de betrouwbaarste indruk. Er blijkt namelijk één generatie verschil te zijn tussen Jan I van Nijenrode en Joost van Rietvelt, want Jan I van Nijenrode noemde Reinier Uten Hamme neef, terwijl Joost van Rietvelt deze Reinier oom noemde.

Gerard Splinter van Nijenrode was dus overgrootvader van Jan I van Nijenrode, en betovergrootvader van Joost van Rietvelt. Zij waren verwanten in de 3de/4de graad en Jan kon Joost dus zeker neef noemen.¹²

Bestond er een politieke controverse tussen Van Rietvelt en Van Nijenrode?

In het voorgaande en in een eerder artikel zijn enige bezwaren, die geopperd kunnen worden tegen de mogelijkheid dat Wigger de stamvader was van de Van Rietvelts, uit de weg geruimd. Om een en ander nog aannemelijker te maken, is in mijn vorige artikel ook naar de genealogische en sociologische aspecten van de aanwezigheid van Jan en Willem van Nijenrode in het Hoekse kamp gekeken,⁸ in de hoop dat daaruit conclusies met betrekking tot de Van Rietvelts getrokken konden worden.

Ik kwam toen tot de slotsom dat de beide broers waarschijnlijk omstreeks 1349 door tussenkomst van Jan III Persijn bij diens aangehuwde neef Jacob van der Binkhorst dienst namen, om verder te worden opgeleid in bestuurlijke functies, zoals administratieve en politietaken. Maar niet in de laatste plaats zouden zij als aankomende krijgslieden moeten dienen in de nieuwe standplaats: Medemblik. In dat jaar werd deze Jacob van der Binkhorst immers door Margaretha van Henegouwen, gravin van Holland en Zeeland, aangesteld als baljuw van Medemblik, alsmede dijkgraaf en kastelein

Afb. 1. Tijdbalken van het optreden van de eerste Van Nijenrodes en de bastaardtak.
 — vermeld; - - - in leven.

(= slotvoogd) van de grafelijke burcht aldaar.

Kort daarop, laat in 1350, besloot Gijsbrecht II van Nijenrode zich aan te sluiten bij de Kabeljauwse partij, die Margaretha's zoon Willem van Beieren op de grafelijke zetel wenste.¹³ Ik constateerde, dat in het charter waarin Gijsbrecht deze politieke stap liet vastleggen, niets werd gezegd over vrienden, magen en helpers, die hem zouden steunen. Nu was waarschijnlijk een flink deel van hen op dat moment niet in die zaak geïnteresseerd, voorzover dezen in het Utrechtse woonden en/of aanhanger van de bisschop waren, maar het geeft te denken dat zich onder de allernaaste magen ook Jan en Willem Wiggerszonen bevonden, waarvoor Gijsbrecht, wetend wáár ze waren, natuurlijk geen uitspraak kon doen.

Jacob van der Binkhorst had zeker, gezien zijn opleiding en levenservaring, een groot geestelijk overwicht op de jonge mannen die in zijn dienst waren. Daar komt bij, dat hij en zijn vrouw Margriete Persijn een ouder kinderloos echtpaar waren en als plaatsvervangende ouders fungeerden, hoewel er geen bloedverwantschap bestond met de broers Jan en Willem van Nijenrode.

In het najaar van 1350 (ná 19 november) trad het stadje Medemblik definitief toe tot het Kabeljauws verbond, na zich in de Verbondsbrief van mei daartoe al bereid verklaard te hebben. Jacob van der Binkhorst, in september al togetreden tot het Hoeks verbond, zal zijn standpunt inzake het geschil tussen Margaretha en haar zoon Willem met verve hebben verdedigd, en zijn personeel dat ook hebben ingeprent. Margaretha was en bleef de rechtmatige landsvrouw!

De beschuldiging van Hoekse deelname aan politieke moord zal wel als vijandige propaganda zijn afgedaan.

Zolang Gijsbrecht van Nijenrode zich in het Utrechtse grensgebied ophield, was er op hem - partijpolitiek gezien - niets aan te merken.

Een lotgenoot van Jan en Willem van Nijenrode, ook in de zoenbrief van 1355 genoemd, was Gerrit Philipszoon. Hij moet een Hollander zijn geweest. Waarschijnlijk stamde hij uit een familie die leengoed bezat in Voorhout, Hillegom,¹⁴ Monster, Voorschoten en Maasland, en ook in Leiden woonachtig was. Vermoedelijk was hij een zoon van Philips Machteldenzoon.¹⁵ Zijn familie blijkt later duidelijk Kabeljauws te zijn.

Opvallend is dat in 1440 de kleinzoon, ook Gerard Philipsz geheten,¹⁶ in Hillegom een huis met heemwerf en boomgaard verkocht aan Adriaan van Rietvelt, een kleinzoon van de Jan van Nijenrode uit ons verhaal!¹⁷ Op dit terrein heeft later Jan van Rietvelt (uit de Hollandse tak), de machtigste Van Rietvelt ooit, zijn kasteeltje "Hof te Hillegom" doen bouwen (in de tweede helft van de 15de eeuw). Dat Gerrit Philipszoon bij Jacob van der Binkhorst dienst nam was normaal. Het was eervol om de Hollandse noordgrens tegen de gehate Friezen te verdedigen. Zij hadden immers in 1345 de graaf gedood! Bovendien hadden de families leengoederen in dezelfde streek (Monster, Maasland).

Het uitbreken van de oorlog

In juli 1350 gaf Willem de Verbeider bij zijn bezoek aan Delft de Kabeljauwse samenzweerders Gerard van Heemskerk en Klaas van Zwieten volmacht voor onderhandelingen met de bisschop van Utrecht. Kennelijk was rust aan de oostgrens nodig, en heeft de bisschop - wiens halfbroer al spoedig in het complot zat - de nodige toezeggingen gedaan. Bekwame krijgslieden (waaronder Gijsbrecht van Nijenrode), die nu nog tegenover de Utrechtse bisschop dienst deden, zouden daardoor voor een deel beschikbaar komen voor binnenlandse functies.

In oktober 1350 waren Margaretha en haar zoon Willem terug in Henegouwen. Margaretha kwam nu in gevaarlijk vaarwater. Zij had - dat werd toen wel duidelijk - in de zomer reeds om steun van haar zwager, de Engelse koning verzocht. Zij was bereid Holland en Zeeland aan Engelse invloed uit te leveren! Dit leidde nu tot complete vervreemding en onbegrip tussen moeder en zoon. Het raakte bekend onder leiders van de partijen in Holland en Zeeland. De Kabeljauwen kregen meer aanhang; de oude Willem van Duivenvoorde trok zich teleurgesteld terug naar zijn bezittingen in Brabant.

Gebleken is, dat de overeenkomst met de Engelse koning zelfs in principe al vast stond; er was echter één "maar": Margaretha moest voor de overname van de macht namens haar door de Engelsen flink wat betalen! En geld had zij nu juist niet.

De Kabeljauwen hebben toen de tijd rijp geacht om handelend op te treden. Gravin Margaretha én de Engelse koning moesten zo snel mogelijk voor het voldongen feit worden gesteld, dat in Holland en Zeeland de Kabeljauwen aan de macht waren. De toestand was precair. In Zeeland had Margaretha meer aanhang dan Willem. De Engelse koning had in deze fase van de 100-jarige oorlog met Frankrijk in het noorden van dat land een staand leger (Calais was in augustus 1347 veroverd), en een vloot voor de kust. Hij had bijzondere belangstelling voor Zeeland, om daarmee zijn bases tegen Frankrijk uit te breiden. Terwijl Margaretha zich in Zeeland weer enig gezag wist te verschaffen, lichtte een Kabeljauwse commandogroep in de nacht van 1 op 2 februari 1351 Willem van Beieren uit de grafelijke burcht te Ath in Henegouwen. Deze burcht lag dicht bij de grens van Vlaanderen. De leiders van deze raid waren Gerard van Herlaar en Gerard van Merxem, in feite twee vreemdelingen, want ze waren afkomstig van buiten het graafschap Holland.¹⁸

Herlaar was Brabander, Merxem eveneens. Zodoende waren hun bewegingen in de buurlanden van Henegouwen niet verdacht, toen zij de onderneming voorbereidden. Merxem was doodsvijand van Willem van Duivenvoorde, want deze had hem door invloed in de Brabantse Hertogelijke Raad weten te beroven van de heerlijkheid Bergen op Zoom. De eerste had als moeder Heilwich van Arkel, een nicht van Jan IV van Arkel en de tweede

was gehuwd met Goede van Bergen, dochter van Jan Willemszoon van Haarlem, heer van Bergen, en Jutte Persijn, dochter van Jan II Persijn.¹⁹ Het echtpaar Van Merxem-van Bergen was in 1350 al naaste buur van Gijsbrecht van Nijenrode in De Lier.²⁰

Op 13 februari 1351 was de groep te Delft, waar Willem enthousiast werd ontvangen. Van hieruit werd volgens een vast en weloverwogen plan gewerkt aan het oprollen van de verspreide oppositie der verraste Hoeken. Begonnen werd met de inhuldiging in de steden die grotendeels al Kabeljauwsgezind waren en zelf intern reeds met hun Hoeksgezinden hadden afgerekend. Alleen in Dordrecht moest met een coup de macht eerst worden overgenomen.

Op 1 maart stelde de graaf Jan van Bruelis aan als baljuw van Medemblik, maar de oude baljuw - Jacob van der Binkhorst - wilde de burcht niet overgeven, zodat Van Bruelis in het gevolg van Willem bleef.

De Kabeljauwse taktiek bestond uit het uitoefenen van druk op de Hoekse kastelen, om concentratie van Hoeken te voorkomen. Beurtelings werden nu de Hoekse kastelen aangevallen. Eerst kwam Rosenburg aan de beurt, dat moeilijk te nemen bleek, vervolgens kwam Binkhorst, daarna Polanen. In Zuid-Holland werden veel kleinere kastelen echter zonder strijd ontruimd.

De burcht van Medemblik werd nu door Jan I van Egmond aangevallen.

Deze burcht had naast de baljuw volgens Brokken een bezetting van veertien gezellen.²¹ Brokken heeft zijn bron mijns inziens verkeerd geïnterpreteerd. Het betreft namelijk de betaling van bodeloon voor het brengen van een brief aan Jacob van der Binkhorst. Deze brief was door 14 "ghesellen" bezegeld. Kennelijk betrof het hun instemming met de capitulatievoorwaarden, voor de nakoming waarvan zij hoofdelijk verantwoordelijk waren.

Deze "ghesellen", die elk in het bezit waren van een zegelstempel, waren krijgsmakkers en standgelijken van Jacob, dus minstens riddermatig. De burcht heeft natuurlijk, behalve dienstpersoneel (koks, paardenjongens, wapensmeden etc.), ook krijgslieden van lagere rang in garnizoen gehad, waaronder heel wat boogschutters. Dat waren specialisten, die in tijden van nood niet even uit het stadje gerecruteerd konden worden.

In april 1351 ondernam de Hoek Arend van Arkel een vergeefse poging de burcht Medemblik te ontzetten.²² Op 1 juni trad Jacob in onderhandeling over capitulatie, en op 24 juni werd de burcht ontruimd, met vrije aftocht voor de bezetting, die wel in ballingschap zal zijn gegaan. Jacob van der Binkhorst treffen we op 24 juli 1352 te Utrecht bij het sluiten van een verdrag tussen Margaretha en de bisschop, waarbij werd bepaald dat Hoekse bannelingen zich in het Sticht vrij mochten bewegen. Een jaar eerder, op 15 mei 1351, had ook Willem echter vrede met de bisschop gesloten, waarbij toen was toegezegd, dat de Hoekse bannelingen niet door de bisschop zouden worden gesteund. Willem vatte dit op als een miskenning van zijn grafelijke gezag, en schoof als repressaille onder andere de teruggave van kasteel Vreeland aan de bisschop, zoals in 1351 was overeengekomen, op de lange baan. Het kasteel werd sinds 1327 door de Hollandse graven in pand gehouden van de Utrechtse bisschoppen. De in 1351 daar zittende kastelein was echter Hoeks, en kon pas in juni 1352 tot overgave aan graaf Willem worden gedwongen. De kastelein bleek toen in het bezit te zijn van de door bisschop Jan van Arkel ten gunste van Margaretha betaalde pandsom, die aanzienlijk hoger was dan oorspronkelijk met graaf Willem was afgesproken. Dat vreemde gedrag van de bisschop zinde Willem helemaal niet. Een en ander werd het begin van een reeks incidenten in de grensstreek, die in 1355 culmineerde in oorlog.

Zoals bekend, heeft Gijsbrecht II van Nijenrode in de eerste maanden van 1351 de oostgrens nabij Naarden bewaakt. Vanaf 1 juni 1351 (dus na de vrede met de bisschop) belegerde hij de burcht Brederode. Dat duurde tot 23 oktober, toen Dirk III van Brederode er capituleerde en gevangene werd. Zo misten Van Brederode en Gijsbrecht van Nijenrode de beslissende scheepsstrijd bij Zwartewaal, op de Maas bij Den Briel, waarin Margaretha's leger op een

Engelse hulpvloot verslagen werd door Willems troepen (5, 6 en 7 juli 1351).

De gebroeders Jan en Willem van Nijenrode zullen Jacob van der Binkhorst gevolgd zijn naar het Utrechtse. Maar gingen ze ook naar Breukelen als zij kasteel Nijenrode meden? Strikt genomen bleven ze daarmee buiten Hollands gebied.

Verantwoording van het verhaalde door een blik vooruit

Er zijn in het verhaalde over Wigger van Nijenrode en zijn zonen Jan en Willem herhaaldelijk termen gebruikt als: ongetwijfeld, het ligt voor de hand, waarschijnlijk, vermoedelijk. Dat alles om te benadrukken dat het verhaal een mijns inziens verantwoorde interpretatie is van de - jammer genoeg - enige bronvermelding waarover wij beschikken: de zoenbrief van 1355.

We moeten daarbij bedenken, dat heel wat "vaststaande" geschiedschrijving in wezen niet meer is dan een interpretatie van onvolledige bronnen, waarover door historici lang is gediscussieerd alvorens men het eens werd.

Indachtig de dichtregels van Willem Bilderdijk uit 1806: "Wat verschijne / Wat verdwijne / 't Hangt niet aan een los geval / In 't verleden / Ligt het heden / In het nu wat worden zal."²³ heb ik er in het artikel over Wigger van Nijenrode⁸ reeds op gewezen: er zijn in de nog komende beschrijving van de Hollandse Rietvelts eigenaardigheden die in het hiervóór verhaalde hun voorbeeld, aanleiding of oorzaak lijken te hebben. Kort samengevat (ik kom er later uitgebreid op terug) zijn dat:

- De voornamen Jan en Willem.
- De eenmalig opduikende voornaam Jacob, nota bene de enige Van Rietvelt die in de 14de eeuw in een getuigenrij de rang van knaap had.
- Het bij één Van Rietvelt voorkomende kerkelijk ambt van Proost van Westfriesland, voortkomend uit dat van Kanunnik ten Dom te Utrecht.
- Het opvallende feit dat een Van Rietvelt met kennelijke militaire en bestuurskwaliteiten bij bijzondere opdrachten op militair gebied *uitsluitend* het kasteleinschap van de burcht te Medemblik kreeg toegewezen. Andere zijn niet van hem bekend!
- De opvallende afstandelijkheid tussen de families Van Nijenrode en Van Rietvelt, onder andere gekenmerkt door zeer weinig leengoed van Nijenrode bij de Van Rietvelts.

De conclusie kan niet anders zijn: de verbannen broers Jan en Willem Wiggersz van Nijenrode moeten Van Rietvelts zijn, die deze laatstgenoemde naam gingen voeren zodra zij weer thuis waren. De hofstede waar Wigger woonde, kan de naam Rietvelt al gedragen hebben, maar net zo goed die naam pas gekregen hebben toen Jan en Willem zich enigszins tegen de Van Nijenrodes gingen afzetten.

Wanneer dat gebeurde kan bij benadering bepaald worden door het naamgebruik na te gaan. Een vroege vermelding is die van Jacob van Rietvelt, knape, in 1385.²⁴ Over hem is verder niets bekend.

Manten²⁵ bracht een Jan van Rietvelt aan het licht, die hij in circa 1370 situeerde. Gezien de andere personen die samen met Jan genoemd werden (Van Alendorp en Van den Spiegel) kan het jaar 1380 ook. Er is bovendien voor de datering van het in gebruik komen van de familienaam Van Rietvelt nog een andere aanwijzing. Er kan namelijk door wat "combineren en deduceren" een dochter van Jan van Rietvelt in het juiste familieverband geplaatst worden.

De eerste jonkvrouw in het verhaal: een pseudo-Van Nijenrode

Het is voor de onderzoeker opvallend, dat er in de loop der eeuwen toch al

wel schrijvers geweest blijken te zijn die belangstelling voor Van Rietvelts hadden. Het bleef echter altijd bij het vermelden van één of twee personen, die in het bestuur van het graafschap Holland een rol hadden gespeeld.

Simon van Leeuwen (1626 - 1682) heeft in zijn bekende werk *Batavia Illustrata*, dat na zijn dood werd uitgegeven, ook een losse opmerking verwerkt waar wij iets aan hebben.²⁶ Hij vermeldde een huwelijk in 1368 tussen Bruyning Spruyt en Elisabeth van Assendelft, waarbij als getuigen Johan en Gijsbert van Rietvelt optraden. Deze Bruyning Spruyt kwam uit onze streken. Hij werd door Booth²⁷ vermeld als leenman voor 8 morgen land te Abcoude na de dood van zijn vader Gijsbert in 1427. Hij was baljuw en kastelein van het slot te Abcoude in 1424. In 1419 werd hij door hertog Jan van Beieren tot schepen van Amsterdam benoemd, bij het verwijderen van de aanhangers van Jacoba van Beieren aldaar.

Van Attevelt²⁸ vermeldde dat in 1398 Bruninck Spruyt met Lysbeth van Assendelft Huychdochter trouwde of getrouwd was.

De historicus Van Kan heeft, als bijproduct van zijn studie over het stadsbestuur van Leiden, tevens geschreven over het geslacht Van Boschuyzen.²⁹ Hij vermeldde, dat Heer Floris van Boschuyzen, ridder, dienaar en kamerling van hertog Jan van Beieren, later schepen van Leiden, baljuw van Rijnland, burgemeester van Leiden, lid van de grafelijke raad, vóór 12 december 1431 trouwde met Hillegond Spruyt. Zij overleed op 1 april 1463 en was dochter van Brunink Spruyt van Abcoude en Lysbeth Hugendr van Assendelft. Voor haar was dit het tweede huwelijk.

Hieruit mogen we concluderen, dat het door Van Leeuwen genoemde huwelijksjaartal 1368 foutief is, en 1398 moet zijn, of iets eerder.

Interessant is nu dat de 17de-eeuwse genealoog Van Gouthoeven (1577 - 1628) in het manuscript,³⁰ dat de voorbereiding vormde voor zijn grote werk "D'Oude Cronijcke en Historien van Holland met West-Vriesland, van Zeeland ende van Utrecht (etc.)" (1620) vermeldde, wat hij gezien had in het glas van een raam in een huis aan het Rapenburg te Leiden. Het was een zogenaamd wapenglas: in het centrum het wapen Spruyt, daarnaast links de twee wapens van de grootouders van vaderskant, onder elkaar: Spruyt (zilveren lelie op een rood veld) en een wapen, dat Van Gouthoeven interpreteerde als "Van Nijenrode" (rode dwarsbalk op een gouden veld). Aan de andere zijde de wapens van de grootouders van moederskant: Van Assendelft en Van Ruyven. Over dit laatste echtpaar is in de genealogische literatuur veel te vinden.³¹ Het zijn Hughe van Assendelft Willemszoon en Hillegont van Ruyven, dochter van de Hoek Claes van Ruyven (die als eerste een zoenbrief kreeg in 1355) en Lijsbeth van Zaenden. Deze laatsten huwden in 1356 en hun dochter Hillegont van Ruyven huwde in 1382. Hieruit blijkt al dat het jaartal 1368 bij Van Leeuwen onmogelijk juist kan zijn. Het jaartal 1398 klopt veel beter, want toen was Elisabeth van Assendelft 16 jaar oud; in die tijd was dat de gangbare huwbare leeftijd voor een meisje uit deze kringen. Van Kan beeldde in zijn artikel een tekening van Van Buchel af, gemaakt in 1620, van de sterk afgesleten grafzerk van het echtpaar Van Boschhuysen - Spruyt in de Pieterskerk te Leiden. De echtelieden zijn op de zerk als ongeklede lijken afgebeeld, omringd door hun kwartierwapens. Rechts naast Hillegond Spruyt, op heuphoogte, het wapen met de dwarsbalk (toegeschreven aan Van Nijenrode). Zoals eerder gezegd, gaf Booth als vader van Bruninck Spruyt op: Gijsbert Spruyt, vermeld in 1427. Deze verkreeg in 1408 8 morgen land, in een complex van 15 morgen, te Abcoude in leen.

Van Attevelt (maar deze is minder betrouwbaar) meldde in zijn al aangehaalde handschrift: "Gijsbert Spruyt hadde te wijve N. van Nieroeede" (N = voornaam onbekend).

In de 20ste eeuw tenslotte vermeldde Wittert van Hoogland in zijn geschiedenis van Nijenrode³² onder de kinderen van Gijsbrecht van Nijenrode en Margriet van Rijn, als tweede en laatste, de dochter Foeyse van Nijenrode, gehuwd met Gijsbert Spruyt van Kriekenbeek. Een en ander, zoals bij hem gebruikelijk, zonder bronvermelding.

De voornaam Foeyse kwam in de 14de eeuw in het Utrechtse voor. We moeten wel aannemen dat het een koosvorm van Sofye (Sofie) is.³³

Ergens heeft Van Hoogland een manuscript gezien met deze opstelling. Maar in de genealogische literatuur is zij verder als kind van de Van Nijenrodes onbekend. De Geer vermeldde als bastaarddochter van Gijsbrecht van Nijenrode een Sophia van Nijenrode, maar deze was met Beer Mombaar getrouwd.³⁴

Rest ons de vermelding door Van Leeuwen als enig betrouwbaar gegeven, mits we het jaartal corrigeren. Hij kon het weten, want hij had toegang tot belangrijke archieven.³⁵

Ik vat de hiervoor opgesomde details samen: Bruning Spruyt, die de zoon was van Gijsbert Spruyt en een moeder die het Nijenrode-wapen voerde, had

bij zijn huwelijk in 1398 Jan en Gijsbert van Rietvelt als getuigen. Andere getuigen zijn ons niet bekend.

De conclusie hieruit moet wel zijn: de moeder van Bruning Spruyt was een meisje Van Rietvelt, dat waarschijnlijk naar de naam Foyse luisterde, een dochter was van Jan van Rietvelt, en een broer Gijsbrecht had. Zij zelf was als vrouw juridisch onbekwaam om als getuige het huwelijkscontract te zegelen, waardoor haar vader en broer (respectievelijk grootvader en oom van Bruning) als zegelaars optraden. Waarschijnlijk heeft ze zelf de naam Van Rietvelt nooit gebruikt, omdat die bij haar huwelijk nog niet in zwang was. We kunnen haar geboorte rond 1360 stellen, en haar huwelijk 17 jaar later in 1377. Bruning was dan bij zijn huwelijk 21 jaar, en 42 jaar oud toen hij in 1419 schepen in Amsterdam werd.

Dat betekent, dat de familienaam Van Rietvelt rond 1375 nog niet algemeen in gebruik was.

Waarschijnlijk is pas rond 1375 de Breukelse hofstede van deze familie zodanig uitgebouwd, dat hij enige allure had. Een militair verdedigbaar huis was het zeker niet, want bisschop Jan van Arkel had in 1352, samen met de stad Utrecht, het timmeren van sterkten en vestingen aan deze zijde van de IJssel (dat is in het Nedersticht) verboden,³⁶ onder de bedreiging ". . . dat wi dat eendrachtelyc verbieden, keren ende wederstaen zullen elc na zynre bester machte".

We kunnen ons nu afvragen of de vermelding bij Manten³⁷ van de landpercelen "Splinter van Rietvelt X mergen min X hont", "Ghysbert van Rietvelt X mergen min X hont" en "Die joncfrou van Ryetvelt III mergen" in het kohier van het morgengeld uit 1459, niet omschrijvingen betreft die op een veel vroegere eigendomssituatie teruggrepen. Zoiets kwam wel vaker voor; zie bijvoorbeeld blz. 13, midden, van zijn artikel. Het is moeilijk daarin zekerheid te verkrijgen.

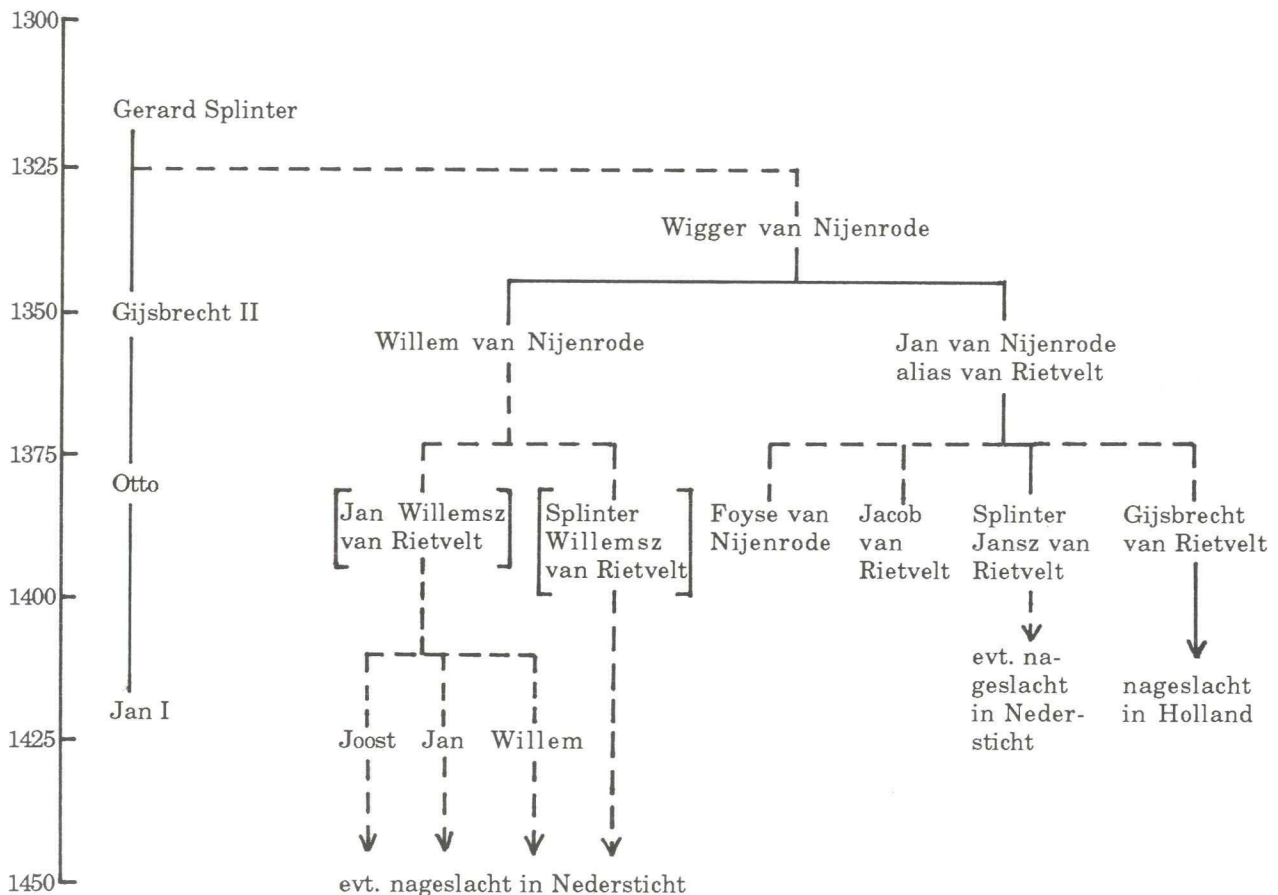
Nogmaals Jan en Willem van Nijenrode: hun kinderen

De broers Jan en Willem Wiggersz van Nijenrode zullen beiden tussen 1355 en 1360 getrouwd zijn. Uit het huwelijk van Jan werden zeker drie kinderen geboren: Splinter Janszoon, optredend in 1392, verder Gijsbrecht die rond die tijd al aan een carrière in het graafschap Holland bouwde en Sofie (Foise), die we eerder in dit artikel op het spoor kwamen.

Willem Janszoon van Ryetvelt was geen zoon van bovengenoemde Jan (de oude). Hij kan zeker wel een kleinzoon van Willem Wiggerszoon zijn geweest. Deze moet dan een zoon Jan hebben gehad, geboren rond 1360, gehuwd rond 1385. De hieruit geboren zoon Willem Janszoon (gehuwd rond 1410 en in het Leenhof van Nijenrode optredend onder Otto van Nijenrode, 1396 - 1412 / 1422 voor respectievelijk Otterspoorbroek en Nijenrode³⁸) zal zijn patroniem gevoerd hebben ter onderscheiding van zijn grootvader, die rond 1405 nog in leven geweest kan zijn. Zolang neef en oom, beiden Jan geheten, samen in leven waren, werd Jan Wiggerszoon "oude Jan" genoemd. In deze constructie staan Joost van Rietvelt en die andere Jan, beiden "neven" van Jan I van Nijenrode, in dezelfde generatie als Willem Janszoon. Mogelijk waren zij broers, en kinderen uit een huwelijk Van Rietvelt x Uten Hamme.³⁹

Hoogstwaarschijnlijk heeft Willem Wiggerszoon óók een zoon Splinter Willemszoon gehad, vóór 1422 overleden. Daardoor kon Splinter Janszoon zijn patroniem voortaan weglaten. Jan en/of Willem hebben ook een zoon Jacob gehad, die vernoemd was naar Jacob van der Binkhorst en vermoedelijk diens petekind was. De oude ridder overleed in 1358/1359, zijn vrouw Margriet Persijn omstreeks 1363. Beiden werden in de abdij van Rijnsburg begraven.

Van NijenrodeVan Nijenrode, later Van Rietvelt

Afb. 2. Genealogisch overzicht der Van Rietvelts, voor zover in dit artikel genoemd.

———— zekere verwantschap; - - - - bereedeneerde verwantschap; [ ] verondersteld.

Epiloog

In Afbeelding 2 is een overzicht gegeven van de tot dusverre genoemde personen die tot het geslacht Van Rietvelt gerekend kunnen worden.

Over hun sociale status is nu meer duidelijk. Vanaf 1355 ontstonden in Holland en de grensstreek met Utrecht andere politieke verhoudingen. Na verzoening met de Hoeken volgde vrede met Margaretha en Willems huwelijk met een Engelse koningsdochter. De Utrechtse bisschop dwong zijn grensadel meer en meer in het gareel. Gijsbrecht van Nijenrode, nu in Holland een belangrijk heer, zocht ook toenadering tot de bisschop.

In dit spanningsveld begon het geslacht Van Rietvelt zijn opgang, waarvan zeker rond 1500 een einde kwam.

Noten

- 1 B.F. van Wallene, 1995. Een andere kijk op het geslacht Van Rietvelt. Tijdschrift Historische Kring Breukelen, jaargang 10, nr. 3, blz. 129 - 135.
- 2 A.A. Mantel, 1994. Huis en Heren Van Rietvelt te Breukelen. Mededelingen Stichting Utrechtse Kastelen, jaargang 1994, nr. 3, blz. 2 - 9 en nr. 4, blz. 2 - 9. A.A. Mantel, 1995a. Het huis Rietveld aan Vecht en Vaart te Breukelen en zijn bewoners. Tijdschrift Histo-

- rische Kring Breukelen, jaargang 10, nr. 1, blz. 4 - 19. Ook: Van Wallene, 1995, blz. 132 - 134.
- 3 Van Wallene, 1995, blz. 133.
  - 4 Manten, 1995a, blz. 11, waar deze lenen genoemd worden.
  - 5 A.A. Manten, 1995b. Joost van Rietveld als getuige ten behoeve van het Leenhof van Nijenrode. Tijdschrift Historische Kring Breukelen, jaargang 10, nr. 4, blz. 197 - 204.
  - 6 Manten, 1995a, de noten 17 en 19.
  - 7 J.J. de Geer, 1853. Nalezingen op de proeve eener geschiedenis van het geslacht Van Nijenrode. Berigten van het Historisch Genootschap te Utrecht, vijfde deel, eerste stuk, blz. 138 - 226, in het bijzonder blz. 145 - 148 en de uitslaande stamboom achter het artikel.
  - 8 B.F. van Wallene, 1996a. De Hoeksgezinde zonen van Wigger van Nijenrode. Tijdschrift Historische Kring Breukelen, jaargang 11, nr. 3, blz. 124 - 130.
  - 9 J.J. de Geer, 1851. Proeve eener geschiedenis van het geslacht Van Nijenrode uit de oorspronkelijke stukken bewerkt. Berigten van het Historisch Genootschap te Utrecht, vierde deel, eerste stuk, blz. 3 - 123 met uitslaande stamboom. Voor de gebruikte jaartallen vooral blz. 5 - 25 en 81 - 89. Ook: De Geer, 1853, vooral blz. 145 - 169.
  - 10 Manten, 1995a, blz. 7 en 8. Zie tevens: A.J. Maris, 1956. Repertorium op de Stichtse Leenprotocollen uit het Landsheerlijk Tijdvak. I: De Nederstichtse Leenacten (1394 - 1581). Uitgave Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, 's-Gravenhage, 606 blz., in het bijzonder blz. 50 (nr. 55), waarin land van Jan van Rietvelt wordt genoemd als belendend aan een bezit van 26 morgen van het huis Oudaen (1394).
  - 11 Manten, 1995a, blz. 9. Laatste vermelding van Splinter op 25.1.1430.
  - 12 Volgens kerkelijk recht was een huwelijk tussen man en vrouw die een betovergrootouderpaar gemeenschappelijk hadden, verboden (incest!). Indien toch gesloten, kon het direct, als niet bestaand, verbroken worden. Door de paus verleende dispensatie kon verkregen worden bij vorstenhuwelijken, en bij lagere adel ook indien er kinderen uit de incestueuze verbintenis waren, en er kans bestond op het ontstaan van bloedige twisten tussen de bloedverwanten van de echtelieden. Bestaande twisten werden soms juist door een dispensatiehuwelijk beëindigd!
De door Manten, 1995a, blz. 6 (waarin Afb. 2) en blz. 10 veronderstelde verbintenis tussen Splinter van Rietveld en een zuster van Jan I van Nijenrode is dan ook zeer onwaarschijnlijk: bij Manten 3de / 3de graad verwantschap en eveneens in de nu geponeerde verwantschap.
Een huwelijk van de vader van Joost van Rietvelt met een zusje van Reinier Uten Hamme was daarentegen wel mogelijk. Het voorouderpaar dat de neef-relatie tussen Reinier en Jan van Nijenrode veroorzaakte, behoorde niet tot de voorouders van Joost van Rietvelts vader, maar veroorzaakte natuurlijk wél een extra familierelatie tussen Joost en Jan van Nijenrode. Via de gemeenschappelijke voorvader Uten Hamme was Joost dus nogmaals neef van Jan (en omgekeerd was Jan Joosts oom). Zie Van Wallene, 1995, blz. 134.
Of Splinter van Rietvelt de vader van Joost was, staat nog te bezien. Eerder komt ene Jan Willemszoon van Rietvelt daarvoor in aanmerking.
  - 13 B.F. van Wallene, 1996b. Gijsbrecht II van Nijenrode in 1350 betrokken in de Kabeljauwse politiek. Tijdschrift Historische Kring Breukelen, jaargang 11, nr. 3, blz. 112 - 123.
  - 14 C. Hoek, 1978. De leenkamers van de Heren van Wassenaar. Ons Voorgeslacht, jaargang 33, blz. 53 - 144.
  - 15 J.C. Kort, 1985. Repertorium op de lenen van de hofstede Teilingen, 1258 - 1650. Ons Voorgeslacht, jaargang 40, blz. 651 - 659 en 685 - 725, in het bijzonder blz. 720 en 721. Zie ook: C. Hoek, 1978, blz. 102.
  - 16 De overige vermeldingen vindt men in Ons Voorgeslacht, jaargang 35 (1980) blz. 689, jaargang 44 (1989) blz. 531 en jaargang 46 (1991) blz. 214.
  - 17 J.C. Kort, 1987. Repertorium op de grafelijke lenen in Rijnland, 1222 - 1650. Ons Voorgeslacht, jaargang 42, blz. 390 - 410, 546 - 560 en 690 - 721, in het bijzonder blz. 555.
  - 18 H.M. Brokken, 1982. Het Ontstaan van de Hoekse en Kabeljauwse Twisten. De Walburg Pers, Zutphen, 676 blz., in het bijzonder blz. 79 en 80.
  - 19 Brokken, 1982, blz. 552 en 560.
  - 20 C. Hoek, 1992. Het bezit in Delfland van de Duitse Orde. Ons Voorgeslacht, jaargang 47, blz. 92 - 138, in het bijzonder blz. 130 - 131. Van 1380 tot 1385 hebben Gijsbrecht van Nijenrode en de vrouwe van Merxem getracht het collatierecht van de parochiekerk van De Lier van de Duitse Orde over te nemen, in 1380 zelfs met geweld.
  - 21 Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage, Archief van de Graven van Holland, Grafen-

- lijkheidsrekenkamer inv. nr. 1935, fol. 16 recto.
- 22 Arend van Arkel is dezelfde als Arnoud II van Arkel, heer van Noordeloos. Hij was Hoeksgezind door zijn vrouw Heilwich van Polanen, dochter van Jan I van Polanen en Katerina van Brederode (zie Van Wallene, 1996b, blz. 119). De Van Arkels waren in het algemeen Kabeljauws, nota bene ook Arnouds broer, Jan van der Noordeloos. Deze zorgde er door de coup in Dordrecht (1351) voor, dat deze machtige stad de graaf ging steunen. Brokken geeft een verkeerde identificatie van beiden. Correct is: H.J. Waale, 1990. *De Arkelse Oorlog*. Uitgeverij Verloren, Hilversum, blz. 38.
- 23 J. Romein en A. Romein, 1976. *Erflaters van onze Beschaving*. Nederlandse gestalten uit zes eeuwen (11de druk). E.M. Querido, Amsterdam, 895 blz. Over Willem Bilderdijk: blz. 567 - 592, in het bijzonder blz. 585 (strofe uit het gedicht *Afscheid*).
- 24 De Geer, 1851, blz. 15.
- 25 Mante, 1994, blz. 7. De juiste bronverwijzing is: Archief Kapittel St. Marie, inv. nr. 360-1, Manuaal van de Mensuraalkamer 14e eeuw, fol. XXXVII. In inv. nr. 360-2, Manuaal van de Mensuraal-Kamer, jaar 1487, wordt op fol. XLIX nog steeds de omschrijving gebruikt: Jan van Rietvelt met zijn kinderen, maar nu onder de jurisdictie van Jan, heer van Nijenrode.
- 26 S. van Leeuwen, 1685. *Batavia illustrata ofte verhandeling van den oorspronk, voortgank, zeden, eere, staet en godsdienst van oud Batavien mitsgaders van den adel en regering van Hollandt ten deele uyt W. van Gouthoven en andere schrijvers . . . (etc.) te samen gesteldt*. 's-Gravenhage, 1520 blz., in het bijzonder blz. 1205, 1248, 1503.
- 27 Collectie Van Buchel-Booth (Rijksarchief te Utrecht), inv. nr. 171, blz. 627. Booth leefde van 1605 tot 1678.
- 28 Collectie Van Attevelt (Rijksarchief te Utrecht), inv. nr. 189, pars *Spruyt van Criekebeek*. Van Attevelt leefde van 1621 tot 1692.
- 29 F.J.W. van Kan, 1993. *Het nageslacht van Willem Luutgardenz., schepen van Leiden. V. De takken van Willem Cuser en Floris van Boschuyzen*. De Nederlandse Leeuw, jaargang CX, kolommen 109 - 148. Hierin kolommen 126 - 128.
- 30 W. van Gouthoeven (vóór 1620). Manuscript "Cronyke", fol. LXXV (Gemeente Archief Dordrecht). Het is slechts als losbladige fotokopie te raadplegen. Het origineel: Handschriften verzameling, inv. nr. 2407.
- 31 M. Thierry de Bye Dölleman, 1966. *Genealogie van Ruyven*. Jaarboek van het Centraal Bureau voor Genealogie, deel XX, blz. 149 - 173, in het bijzonder blz. 153 en 155.
- 32 E.B.F.F. Wittert van Hoogland, 1912. *Bijdragen tot de Geschiedenis der Utrechtse Ridderhofsteden en Heerlijkheden*. 1e deel, 2e stuk. Eigen uitgave, 's-Gravenhage, blz. 646. Het werk bestaat uit overdrukken uit het tijdschrift *Genealogische en Heraldische Bladen*, waarvan Wittert van Hoogland eigenaar en enige redacteur was. Het hier aangehaalde hoofdstuk over Nijenrode: *Genealogische en Heraldische Bladen*, 4e jaargang, 1909, blz. 307 - 328, in het bijzonder blz. 311.
- 33 Zie bijvoorbeeld Collectie Van Buchel-Booth, inv. nr. 6, *Kalendarium van de Sint Servaasabdij te Utrecht*, 1235 - 1477, fol. 116, Foysa de Killestein, ob. 1457; fol. 119, dom.^{ja} Foysa de Zulen ux: Walteri de Culenberch ob. 1467. In: J. van der Schaar, 1964 en 1981. *Woordenboek van Voornamen*. Uitg. Spectrum, Utrecht (Aulaboek nr. 176), blz. 329 - 330, komt deze vorm niet voor.
- 34 De Geer, 1853, blz. 169.
- 35 Hij was advocaat bij de Hoge Raad te 's-Gravenhage vanaf 1649. Zijn vader was notaris en procureur te Leiden, later lid van de vroedschap aldaar. Hijzelf werd in 1670 veertigraad en lid van de vroedschap te Leiden. In 1681 werd hij substituut-griffier bij de Hoge Raad. Het huwelijk Van Broeckhuysen - Spruyt werd te Leiden gesloten.
- 36 F. van Mieris, 1753 - 1756. *Groot Charterboek der Graven van Holland, Zeeland en Vriesland*. 4 delen. Hiervan deel II, blz. 813: tekst van het charter van 10 september 1352. Een dergelijk verbod vaardigde ook Hertog Willem van Beieren, graaf van Holland etc. op 15 mei 1355 uit (aangehaald werk, blz. 847) voor huizen in het binnenland. Er staat: "(niemand) . . . vesten ofte borchten maecken en mach noch doen maecken voorder dan twee roeden voeten dicke, ten ware op die palen oft op die cant van onse lande." Kennelijk hadden de heren geleerd van het opruimen van de binnenlandse oppositie in Holland in 1351.
- 37 Mante, 1995a, blz. 12 - 13.
- 38 Nadat in 1412 Otto van Nijenrode het gerecht, de tijs en de tienden van Otterspoorbroek aan zijn zoon Jan had overgedragen als leen van de heer van Vianen, volgde in 1422 het huis Nijenrode als leen van Holland. Dit heeft dus consequenties voor de datering van beleningen door Jan van Nijenrode uit deze goederencomplexen.

Zie: J.C. Kort, 1986. De leenhoven van de heren van Vianen. IV. De lenen van Dolre. Ons Voorgeslacht, jaargang 41, blz. 224 - 241, in het bijzonder blz. 227 (betreft Otterspoorbroek). J.C. Kort, 1996. Repertorium op de grafelijke lenen in het Sticht Utrecht 1204 - 1649. Ons Voorgeslacht, jaargang 51, blz. 66 - 93, in het bijzonder blz. 69 (betreft huis Nijenrode).

Hoewel strikt genomen het huis Nijenrode zelf maar op een viertel (ca. 4 morgen) aan Holland leenroerige grond stond, mogen we - gezien de gevorderde leeftijd van Otto van Nijenrode - aannemen, dat in 1422 ook de Leenkamer van Nijenrode aan Jan is overgedragen. Dat stemt dan overeen met De Geer, 1853, blz. 38, waar in 1427 al sprake is van "Jans geregt van Nijenrode" en blz. 39, waar in 1430 de door Jan aan zijn vader verleende lijftocht door Jacoba van Beieren werd bekrachtigd, d.w.z. zij nam dienaangaande alle verplichtingen van haar oom en opponent Jan van Beieren (vorig leenheer) over. Deze overleed in 1425. Ook Jans belening met Nijenrode in 1430 door Jacoba komt voort uit haar verdrag met Philips van Bourgondië in 1428. Het was een herbelening.

39 Van Wallene, 1995, blz. 134. Daar werd opzettelijk in het midden gelaten welke Van Rietvelt de vader van de "neven" Joost en Jan was.

Uit oude raadsnotulen

12. Maximum snelheid in 1920 in Breukeleveen: 18 km per uur

Vergadering van den Gemeenteraad van Breukelen-St. Pieters op 8 Juli 1920: Verordening snelheidsbepaling rijden met automobielen, motorrijtuigen en rijwielen.

"In behandeling komt het voorstel van Burgemeester en Wethouders tot vaststelling eener verordening in zake het bepalen van een maximum-snelheid voor het rijden met automobielen en motorrijtuigen en rijwielen in de gemeente. Het ontwerp-verordening wordt voorgelezen en artikelsgewijze behandeld.

De heer Bastert merkt op dat z.i. ook dient te worden opgenomen het gedeelte Rijksstraatweg van af de "Oliphant" tot aan de brug bij den heer Balk en voorts het geheele Zandpad tot aan "de Vliegende Kraaij".

Verschillende besprekingen worden hierover gehouden en met algemeene stemmen besloten deze gedeelten in de Verordening optenemen.

De Verordening wordt hierna in haar geheel in omvraag gebracht en met algemeene stemmen vastgesteld."

Vergadering van den Gemeenteraad van Breukelen-St. Pieters op 18 October 1920: Opmerkingen Ged. Staten over snelheidsbep. rijden met automobielen enz.

"Gedeputeerde Staten deelen mede dat zij het Zandpad, zoomede het opgenomen gedeelte Rijksstraatweg van af de Oliphant tot aan de brug over de Haarrijn niet aanmerken als bebouwde kom en op grond daarvan wijziging der Verordening gewenscht vinden.

De Voorzitter deze aangelegenheid toelichtende zegt dat alleen "Breukeleveen" dan nog geldig zal zijn.

De heer Blankenheym geeft in overweging de geheele verordening dan maar in-trekken, waarop de Voorzitter er op wijst dat in Tienhoven ook eene Verordening bestaat. 't Komt hem daarom gewenscht voor de snelheidsbepalingen voor Breukeleveen te laten bestaan; doch de snelheid dan op 18 KM per uur te bepalen.

Nadat de heeren Bastert, Barreveld, Blankenheym en de Voorzitter nog het woord hebben gevoerd wordt met algemeene stemmen besloten de Verordening opnieuw vaststellen alleen voor Breukeleveen, en eene snelheidsbepaling op te nemen van 18 KM per uur."

Bron: Nieuw Archief Gemeente Breukelen-St. Pieters (Gemeentehuis te Breukelen), inv. nr 8. Notulenboek Raadsvergaderingen Breukelen-St. Pieters, aanv. 22 December 1915; eindigende 14 Februari 1921.

A.A.M.